

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Ascensus Moysis in montem Seu De Oratione Tractatus Tribus Stationibus ac vijs Purgatiua Illuminatiua Vnitiua distinctus

Crombecius, Johannes

Avdomari, 1618

3. Dies Qvarta. De quarta rupe, Ignorantia & cognitione Dei.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38133

ac in solum excultum ac fertile sparguntur.

SECTIO TERTIA.

Dies quartus in ascensu montis.

De quarta rupe ignorantia ac cognitione Dei.

1. **R**em arduam aggredimur & rupem conscendimus, ex qua infiniti precipites ruunt; vel imprudentes vel etiã prudentes dataque opera. Nihil enim difficilius, quam sentire & loqui de Deo pro dignitate. Et si enim summa illa maiestas & clarissime iustitię sol, ex natura sua summè illustris sit, & radijs suis cuncta peruadat: desunt tamen oculi tantę lucis capaces: & si quis plus æquo scrutari tantam maiestatem conetur, opprimetur a gloria.

Deus summe cognoscibilis.

2. Nihilominus cum ipse principium sit rerum omnium, ac finis, eoque omnes oculos intendere debeant; qui salutem assequi velint, cum cognoscant oportet. Et sanè cum ceteras res omnes, tum maximè hominem eo fine condidit, vt Deum suum cognoscant ac predicet. Inanimatae res ipsum dignoscere non possunt, nisi instinctu quodam naturæ, quo feruntur ad finem a primo principio destinatum. Ided sapiens dicebat *vniversa* **Prov. 16** *propter semetipsum operatus est Dominus. Hinc illud*

Cognoscitur ab inanimatis.

Psal. 148. Illi creaturæ insensibiles audire videntur
8. quia, ignis, grando, nix, glacies, spiritus procellarum,

Psal. 146. qua faciunt verbū eius. Qui dat iumentis escam op-
9. forum & pullis corvorum invocantibus eum. Et,

Psal. 146. cūli omniū in te sperant Domine, & tu das illis es-
9. cam in tempore opportuno. aperis tu manum tuam

A brutis. & implet omne animal benedictione. eodem mo-
do cognovit bos possessorem suum & asinus profes-

Isa. 1. 3. Domini sui. Cognovunt ergo creaturæ muca
Creatorem suum, sed impetu quodam natu-

re ingenito, quem ipse rerum omnium auc-
tor illis indidit ut ab omnibus, qui rationis
sunt compotes, ipse parens & architectus
omnium possit agnosci.

3. Prædicant tamen creaturæ omnes sinum
Creatorem & illi iubēti promptè obediunt.

Creau- ve omnes Cali enarrant gloriam Dei & opera manuum eius
laudant annuntiant firmamentum: dies diei eructat verbum,

Creato- nox nocti indicat scientiam: non sunt loquela neque
rem. sermones, quorum non audiantur voces eorum. Ha-

bent enim & astra, maximè verò lumina
la duo illustria sol ac luna voces suas: habent
& dies & nox. Habent & oves & boues au-

culæ & anseres loquelā suam. Nimirum. In-
terroga iumenta, ait Iob, & docebunt te & volu-

tilia cali & indicabunt tibi. Loquere terra, & res-
pondebit tibi; & narrabunt pisces maris. Quis igi-

morat quod omnia hæc manus Domini fecerit. hæc
sapientissimè Iob, cuius oculi perspicaciores, so-

lem hunc lucentem in creaturis eiusque re-

radios & dignoscere, & sustinere poterat. In
 visibilia enim Dei, a creatura mundi per ea que facta
 sunt, intellecta conspiciuntur. Ergo non tantum
 hæc invisibilia, nempe ea, quæ de Deo
 eiusq; gloria, divinæ paginæ referunt; in auc-
 toris sui ferri, sed et nos maxime etsi nobis
 caligant oculi, in illius maiestatis cognitionem
 venire possumus. Quod si non veniamus, non
 est defectus deprædicantium divinas laudes
 creaturarum: sed quia non advertimus & a-
 lijs intenti, ea que salutis nostræ sunt, quæ-
 que Dei gloriam spectant, negligimus.

4. Obediunt verò cuncta maiestati illi, &
 verbo eius obsequuntur. *Quis est hic* (aiebant *Matt. 8.*
 illi, de quibus Beatus Matthæus) *quia & vèti 28.*
& mare obediunt ei. Et quidem obediunt or-
 dinario naturæ suæ cursu & propensione *Iosue 10.*
 postpositis. Ad vocem enim Iosue sol stetit, *12.*
 nec ultra progressus obediit conditori si o,
 voluntati servi sui obsequenti. Precibus quo-
 que Ezechie, non modò sol, qui rapidissi-
 mum cursum circumagit, loco stetit; sed
 etiam retrocessit ad decem gradus in horo-
 logio Achas, hoc est ad decies centena &
 nonaginta, quinque millia Italica, cum sex-
 centis sexaginta novem ac nonnullis minu-
 tis. Ignis in fornace babylonica *tres Hebræos Daniel. 3.*
Sydrach, Misach & Abdenago omnino non tetigit, ne-
que contristavit neque quidquam molestiæ intulit. *50.*
 Deo actionem suam removente, sine qua
 nihil

V

nihil

nihil moveri potest, & cui omnia obediunt
obediunt, inquam omnia, si solam hominis
liberam quidem, sed perversam voluntatem
tantæ potentæ repugnantem excipias.

*Equum
est vt ab
homine
cognosca-
tur.*

5. Quod si cuncta tuo modo Deum suspi-
cunt ac venerantur; & ea quidem, quæ in
subsidium tantum hominis condita sunt: no-
ne potiori iure, vt ipse homo Deum suum
querat, cognoscat, amet ac veneretur, ratio
naturaque ipsa postulat? Sanè nos teneri De-
um querere, inuestigare ac cognoscere, lex
naturalis ipsa demonstrat; quæ vult parentes
à filijs agnosci, iisdem deferri, eos diligi, ac
honorari. Dicitur eadem, ab eo petenda al-
imenta ac subsidia, cum corporis, tum animæ,
à quo originem traximus. Verùm quis sub-
sidium petet ab eo, quem minimè cognoscit?
Querendus ergò est & adorandus, vt primum
principium; amandus vt pater; timendus
vt iudex.

*Hoc Deus
cupit.*

6. Hoc ipsum rerum Conditor à nobis exigit
& cognosci desiderat. Idcirco enim nos con-
didit, vt eum cognoscamus, amemus, & eius
beatitudinis efficiamur participes, idque peti-
tè per Prophetas suos, testatum reliquit.
Vacate & videte, ait, quoniam ego sum Deus, & exal-

*Psal. 45. rietur sapiens in sapientia sua: & non gloriatur
II. fortis in fortitudine sua: & non gloriatur dives in
Iere. 9. divitijs suis: sed in hoc gloriatur, qui gloriatur, sicut
23.*

re & nosse me: quia ego sum Dominus qui facio mi-
sericordiam & iudicium & iustitiam in terra. A-
gad Oseam verò, misericordiam, ait, volui & Ose. 6. 6.
non sacrificium; & scientiam Dei plusquam holo-
causta. Nosse te, ait Salomon, consummata ius- Sap. 15.
titia est, & scire iustitiam & virtutem tuam, radix 3.
est immortalitatis. Quod cum homines attin-
gere non possent, & vix quidquam de divi-
nis rebus assequi, immensa illa Maiestas fi-
lium suum ad nos mittere dignata est, naturâ
nostrâ vestitum, quò facilius & exemplo &
doctrinâ, incomprehensibilia illa mysteria
caperemus. Deum, ait nemo vidit unquam: vni- Ioan. 12.
genitus filius qui est in sinu Patris ipse enarravit no- 18.
ta. Et ei quidem credimus, tum quia Deus
est; tum quia à Patre procedit & novit om-
nia; tum denique quia Patrem vidit, & ex
certa scientia atq; experientia de divinitate
loquitur. Hinc ipse Christus dicebat. Nemo Ioan. 6.
venit ad me, nisi Pater meus qui misit me traxerit 44.
meum: Non quia patrem vidit quisquam, nisi is, qui
à Deo est. Hic vidit Patrem. Denique scimus quo- Ioan. 5.
nam Filius Dei venit, & dedit nobis sensum: ut co- 20.
gnoscamus, & simus in vero Filio eius. Hic est ve-
rus Deus & vita aeterna.
 7. Constat ergò de voluntate divina, quòd
velit, (vt etiam equum est,) agnosci: sed
Præcipit, etiam.
hec satis: verùm id ipsum mandat ac præ-
cepit severissimè, & quidem cum intermi-
ttatione aeternæ damnationis. Ite, ait Apосто-
lis

Mar. 16. 13. *lis, in mundum vniversum, p radicate euangelium
omni creatura: qui crediderit & baptizatus fue-
rit saluus erit. Qui vero non crediderit conde-
nabitur.* Ex quo constat diuine voluntatis esse
se, vt ipse ac eius mysteria nobis innotescant
ideò enim Apostolos, ad nos, cum amplissima
potestate destinant, eisq̄ue mandat, vt omnia
doceant & salutis præsidia exponant ac conse-

7. 104. 4. 7 *rât. Omnis qui diligit, ait D. Ioannes, ex Deo na-
tus est & cognoscit Deum: qui autem non diligit,
non nouit Deum; quia Deus charitas est.* Argu-
mentū S. Apostoli tale est. Nemo, qui Deum
non diligit, qui ex Deo natus non est, labo-
rē assequi potest: at qui non cognoscit Deum
minimè potest diligere (quis enim amare
rit quem non noverit) nec ex Deo nasci po-
test: ex cognitione enim hæc vita nascitur.

104. 1. 12. *ita idem Beatus Ioannes testatur Quis
autem receperunt eum, dedit eis potestatem
Dei fieri, his qui credunt in nomine eius, ergo
Deum non nouit, nunquam salutem aliquam
poterit.*

8. Et hæc vsque aded vera sunt; vt etiam
nulla cuiusquam culpa, ignorantia illa acci-
deret; vti in pueris videre est: nemo tamē
aut sine baptismo, aut sine fide in adultis
salutis portum possit attingere. Baptismus
enim hominem sanctificat, & virtutes ad
salutem necessarias infundit.

Nemo salutem 9. Addo tantopere cognitionem Dei

cessariam esse, vt adultus nullo modo iustifi-
 cari possit sine cognitione vnius Dei, ac San-
 tissimæ Trinitatis, & fide expressa vnius me-
 diatoris Dei & hominum, hominis Christi
 Iesû. Quod non tantùm de Ethnicis & infi-
 delibus videtur asserendum; sed etiam de
 Christianis, qui ista mysteria, etiam sine sua
 culpa, non callent, vbi enim peccatum ali-
 quod lethale admiserint, si hac cognitione
 mediatoris careant, opportuna media ac dis-
 positiones ad iustitiam recuperandam, non
 habent. Ratio huius est. Quia nemo iustifi-
 cari potest sine dispositione ad gratiam; pri-
 ma verò preparatio est, nosse quem offende-
 ris; à quo gratiam ac remissionem peccato-
 rum reposcas ac recipias; & cuius eam me-
 ritis assequaris: at qui ignorat Deum ac Sãc-
 tissimam Trinitatem, mysterium itẽ incar-
 nationis ac mediatoris gratiæ, ac reconcilia-
 tionis auctoris, hac dispositione vti nõ potest,
 quæ nobis vt necessariũ mediũ proponitur.

Sequitur ergò hominẽ mansurum in peccato
 suo, nec reversurum ad eum, à quo iustitiam
 adipisci poterat. Atque aded verum esse
 quod ab Apostolo dictum est: *Si quis autem*
ignorat; ignorabitur.

10. Huc facit; quod sine habitu fidei, spei
 & charitatis beatitudinem attingere nemo
 valet. Nemini enim his divinis habitibus ca-
 tenti debita est merces ac lumen celestis

*assequi
 potest si-
 ne Dei
 cognitio-
 ne.*

*Neminẽ
 salvari
 sine co-
 gnitione
 mysterii
 Sanctissi-
 mæ Tri-
 nitatis
 & incar-
 nationis.*

*1. Cor.
 14. 32.*

V 3

glo

Gloriæ. At habitus isti divini sine sacramētis, aut certè sine prævijs exercitijs harum virtutum, non infunduntur; exercitia quoque harum virtutum elici non possunt sine cognitione Dei, & filij eius Iesu Christi Domini nostri. Sequitur ergò neminem ad ultimum salvari posse (etiamsi absq; sua culpa huiusmodi mysteria ignoret) si cognitione illa careat, qua Deum necessarium medium ad iustitiam recuperandam assequendamque salutem, & esse, & prædicari voluit. Hinc dicitur Christus Dominus. *Hæc est enim vita*

Ioan. 17.

3.

æterna vt cognoscant te solum Deum, & quem misisti Iesum Christum. Quid si qui non cognoscant? Quamdiu non cognoscunt carent vita, nec æternam adipiscuntur, nisi eum cognoscant, qui petenti dat vitam æternam. Qui enim non crediderit condemnabitur, sed credere non potest, qui non cognoscit hanc doctrinam; quam Apostoli, evangelij & epistolis totis confirmare, & penè aliud nihil, consti-

Ioan. 20.

30.

sunt. Hinc Beatus Ioanes concludens evangelium ita ait. Multa quidem & alia signa fecit Iesus in conspectu discipulorum, qua non sunt scripta in libro hoc: hæc autem scripta sunt, vt credatis, quia Iesus est Christus filius Dei, & vt credentes vitam habeatis in nomine eius.

II. Magnus sanè hominum defectus est hac parte. Pereunt infiniti, & quidem maior pars mortalium, cum propter ignorantiam

tiam eamque penè solam rerum fidei. Nos in rupe permolesta versamur; gradatim procedamus & consideremus, quam difficile sit ex hoc præcipitio homines eximere. Quidam enim sine culpa quidem sua, auctorem nature ac gratiæ ignorant planè, & hi dignissimi sunt commiseratione. Hos vt salvaret Dominus Iesus è sinu Patris, & gloria maiestatis ad nos descendit, vt tamquam Pastor optimus in caulam suam humeris proprijs, errantes oves reportaret. *Alias, inquit, oves habeo, quæ non sunt ex hoc ovili & eas oportet me adducere, & vocem meam audient, & fiet vnus ovile, & vnus pastor.* Gentiles intelligit, quos prædicatione sanctorum Apostolorum aggregavit, & quotidie aggregat; cum in varijs mundi partibus, tum in Indijs orientalibus, & occidentalibus. Hæ animæ perirent sine lumine prædicationis: non quòd iniustus sit Dominus, qui damnet innocentes: sed, tum quia per reatum parentis iustitia exuti sumus, (qua absente salvari non possumus, hæc est enim lex vniuersalis. *Nisi quis renatus fuerit ex aqua & spiritu sancto non potest introire in regnum celorum.*) tum quia fragiles sumus & vix sine peccati noxa diutius stare, nedum perseverare possumus. Hinc fit, vt non pauci proprio reatu æterna pœna mulctentur; cæteri qui culpa propria carent, visione beatifica privabun-

Gradus ignorantia & cognitionis Dei.

Ioan. 10. 16.

Ignorantes cur damnetur. Ioan. 3. 3.

tur sine alia pœna sensibili. Accedit non
 nullos excusari non posse à culpa, ratione lu-
 minis naturalis, quæ in Dei vnius cogniti-
 onem, vt diximus, deducit. Vnde Rex David
Psal. 4. c. *Multi, inquit, dicunt, quis ostendit nobis bona tua*
addit: signatum est super nos lumen vultus tui Do-
mine. Vnde si quod in se est, homines face-
 rent; Deus non deesset officio parentis, &
 salutis præsidia non negaret.

12, Alij sponte claudunt oculos ne iustitiam
 solem obortum videant; & quamvis illum
 agnoscere faterique nolint; coguntur tamen
 veritatis efficaciam in animo aliter quàm dicunt
 sentire; maximè ob vehementiam luminis
 naturalis, ac divini in oculos etiam cæcos ir-
 ruentis. Tales arbitror esse omnes Atheos
 nostri temporis & Machiavellistas, qui sepo-
 nunt libertatis, & commodorum carnis
 causam, Dei notitiã; donec in infernas domos
 veniant. Tunc velint nolint, fateri Dei mi-
 seriam, vi verberum, & ignis intolerabilem
 scutica cogentur. Verba hæc sunt Divi Pauli
Rom. 1. *Revelatur ira Dei de celo, super omnem impietatem,*
18. *& iniustitiam hominum eorum qui veritatem Dei,*
in iniustitia detinent; quia quod notum est Dei,
manifestum est in illis; Deus enim illis manifesta-
vit. Quis enim credet sapientes Philosophos,
falsitate simulacrorum cognitã; visis tot de-
vini Numinis argumentis ac indicijs, vnum
verum omnium auctorem penitus ignorare?

*Ignorantes
 spontanei
 gradus
 secundus.*

NV
 21

Quis credet Atheos nostros ignorare dissimulationem suam, nec sentire in veritate de vno orbis vniversi Rectore? At clarè non cognoscunt; ita est. Sed vnde hæc obscuritas? eis profectò hæc accidit, tum propter aversionem spontaneam improbæ mentis à Deo: tum propter amorem rerum creaturarum & voluptatum illecebras, spesque magnas dignitatum opumque obtinendarum. Non obscure tamen eos perspicere, affulgente cælesti eorum mentibus lumine, eorumque conscientias exulceratas stimulante, dubitandi nulla subest occasio. Sic eos Beatus Paulus ignorantia statuit laborare, vt tamè sint inexcusabiles, imò & maximè culpabiles; quia Rom. 1. cum cognovissent Deum (ait,) non sicut Deum 21. glorificaverunt, aut gratias egerunt; sed evanuerunt in cogitationibus suis: & obscuratum est insipiens cor eorum: dicentes enim se esse sapientes, stulti facti sunt. Et mutaverunt gloriã incorruptibilis Dei, in similitudinem imaginis corruptibilis hominis, & volucrum, & quadrupedum & serpentum. Ex quibus colligere est, hos sapientes, non tam ex ignorantia cœcutire, quàm studio & malitia perversis animi affectionibus actos. Vnde addit Apostolus. Propter quod tradidit illos Deus in desideria cordis eorum, in immunditiam. Abrepti enim immundæ cupiditatis desiderijs, voluptatem honori divino prætulerunt, & affectata ignorantia Deum videre noluerunt;

V s . ne

Iob. 21.
17.

ne quòd, amore perverso, complectebantur deserere cogere. De his loquitur Iob. Qui dicebant Deo: *recede à nobis, scientiam viarum tuarum nolumus.* Quasi dicat. Si tu desiderij nostris votisque subscribere velles, non detrectarem scientiam & cognitionem tuam sed quia legem ac doctrinam optatis nostris contrariam profers, *scientiam viarum tuarum nolumus.* Hactenus de Atheis & ignorantibus spontaneis.

Gradus 13. Alius gradus inter Christi alumnos tertius. peritur. Quidam enim valde ignari, parùm Christianorum studium solo naturæ instinctu, & sine discursu sermonum usurpant: eum esse misericordem, iustum, malorum vindicem. Interea si quid imprudentes faciant, si quid temerè, si quid libidine agere decernant, ita statuunt se quod Deo placuerit, facturos; & cum fecerint, statuunt Deum ita voluisse; sicque imprudenter ad graves scelerum scopulos allidunt, & planè contraria dictis perficiunt. De his ita Dominus. *Non omnis qui dicit mihi Domine, Domine intrabit in regnum caelorum, sed qui facit voluntatem patris mei, ille intrabit in regnum caelorum. Et: populus hic labijs me honorat; cor autem eorum longè est à me. Huc spectant haeretici qui falsa pro veris credunt, de Deo speciosa*

Matt. 7.
21.

Non omnis qui dicit mihi Domine, Domine intrabit in regnum caelorum, sed qui facit voluntatem patris mei, ille intrabit in regnum caelorum. Et: populus hic labijs me honorat; cor autem eorum longè est à me. Huc spectant haeretici qui falsa pro veris credunt, de Deo speciosa

ciosa proloquuntur; turpissimè tamè in quibusdam hallucinantur, quod & in antiquis Hereticorum & nostri temporis hæreticis perspicuum evadit. Hos omnes redarguit Salomon, *Vani sunt omnes homines in quibus non est scientia Dei.* Sap. 13. Isaias quoque: *cognovit bos possessorem suum & asinus præsepe Domini sui.* Israel autem me non cognovit & populus meus non intellexit. Plalmographus verò. *Convertatur peccatores in infernū; omnes gentes quæ obliviscuntur Deum.* Et Christus Dominus: *multi dicent in illa die. Domine Domine, & tunc confitebor illis; quia nunquam novi vos; discedite à me omnes qui operamini iniquitatem.* Psal. 9. 18. Matt. 7.

14. Quartus ignorantia gradus subinde ex defectu instructionis oritur, sine malitia tamen; & qui hac laborant sanè venia digni videntur: subinde etiam ex malitia proveniunt. Nam etsi fideles sint; fide tamen rard videntur, & fidei scientiam in praxi rejiciunt: humanas & politicas rationes sequentes, ab inspirationibus divinis mentem avocant, conciones & bene monentes fugiunt, eosque ridet ac sub sannant. De his dici potest. cum Beato Paulo: *Animalis homo non percipit ea quæ sunt spiritus Dei. stultitia enim est illi; non potest intelligere, quia spiritualiter examinatur.* I. Cor. 2. 14. Multi tales reperiuntur præsertim addicti ventri & libidini: sunt enim planè animales, spiritum non habentes, & uti animale & spiri-

Spirituale dividuntur inter se: ita & Spirituales
& animales: hi interrogentur de spiritualibus,
non respondent; quia non magis ea capiunt, quam
si spiritum non haberent. Intellectum ha-
bent, spiritum Dei, qui spiritualia excipiat
ac discernat, ostendant se minimè habere

Iere. 4.
22.

omnia divina ac humana in risum & iocos; in
nugas & scurrilitatem convertunt. Eos Iere-
mias redarguit acriter. *Quia stultus populus me-
us me non cognovit: Filij non sapientes sunt & vecor-
des.*

Ephes. 1.
10.

Beatus Paulus huiusmodi spiritum mundi
exhorrescens pro Ephesiis orabat. *Non cesso,
inquit, gratias agens pro vobis, memoriam vestri
faciens in orationibus meis: ut Deus Domini nostri
Iesu Christi, Pater gloria, det vobis spiritum sapi-
entia, & revelationis in agnitionem eius.* Sine hoc
utique spiritu, spiritualia non penetrant, &
verbum Dei non capit in animis nostris. Et

Gradus hæc quidem quæ hæctenus diximus, ad vespe-
ram huius diei pertinent, nunc ad luciferam
Cognitio accedamus.

fidei seu 15, Alij ergo (qui gradus est quintus) fide
scientia utuntur, & actiones suas ex fidei principijs
viarum dirigunt, vocaturque illa cognitio scientia
Domini. arum Domini à Iobo. De hac loquitur etiam
Iob. 21. Sanctus Ioannes. *In hoc cognoscimus, quoniam*

14. *cognouimus eum, si mandata eius obseruamus.* Et
1. Ioa. 2. Oseas Propheta. *Viuificabit nos post duos dies, &
3. in die tertia suscitabit nos, & viuemus in conspe-
Ose. 6. 3. tu eius, scimus sequensurque ut cognoscamus De-*

minum. Tribus enim diebus seu sacramenti
 penitentiae partibus, contritione, confessio-
 ne, & absolutione suscitatur peccator; satis-
 faciendo verò pro peccatis praeteritis, vi-
 vere incipit, & Dominum sequitur crucem
 baiulantem, sensimque crescit in scientia via-
 rum Domini. Item *miserencordiam volui & non*
sacrificiũ, & scientiam Dei plusquã holocausta. Per *Ose. 6. 6.*
 scientiam Dei intelligit obedientiam, quae
 comprehendit cognitionem diuinæ volun-
 tatis, & executionem eiusdem. Regius Pro- *Psal. 53.*
 pheta sic loquitur. *Deus de caelo prospexit super-*
3.
filios hominum, vt videat si est intelligens, aut requi-
rens Deum. Illi namque verè intelligentes sunt,
 qui Deum requirunt, eiusque nãcãta obser-
 vant. Ista est scientia viarum Domini: nam
 mandata Domini, actiones, exempla, vesti-
 gia, virtutes quas nobis proponit imitandas,
 viæ Domini sunt, & *via eius via pulchra, & om-*
nes semitæ illius pacificæ. Qui has vias cognos- *Prover. 3.*
 cunt, observant ac sequuntur; scientiam via- *17.*
 rum Domini (quibus ad cælum ascenditur;
 quibus in hac vita aditus ad consortium cum
 Deo ineundum paratur) affectu sunt. Gra- *Ioan. 12.*
 diamur nunc ulterius; *ambulemus dum lucem* *35.*
habemus vt non tenebræ nos comprehendant.
 16. Sextus ergò gradus vocatur sapida sci-
 entia, vno verbo Sapientia. De hac loquitur
 sanctus Ioannes. *Scimus quoniam filius Dei ve-*
nit, & dedit vobis sensum vt cognoscamus, & simus *Sapientia*

I. Ioa. 5. in vero filio eius. Et Salomon: Creavit illis scientiam spiritus, sensu implevit cor illorū. Et Christus
 20. Eccle. 17 Dominus. Confiteor tibi Pater Domine cali & terra, quia abscondisti hæc à sapientibus, & prudentibus
 6. Matt. 11 & revelasti ea parvulis. Dicebat B. Augustinus,
 25. fac precor me Domine gustare per amorem, quod
 In medi. gusto per agnitionem: sentiam per affectum, quod
 sentio per intellectum.

Vt differt 17. Sapientia namque à priori gradu sic differt, quod prior cognitio fidei lumen non excedit: sapientia aliquid amplius continet, vel gratiæ actualis Dei amicum visitantis, vel certe amplioris cognitionis, ex amore ardentiori excitatæ. Deinde cognitio fidei, obscurior est; sapientia illustrior. Illa non semper supponit charitatē: hæc omnino charitatem continet; Illa incipientibus propria est: illa proficientibus, & perfectis. Illa sine sensu & affectu graditur; hæc comites habet saporem & sensum omnium virtutum & deliciarum spiritualium. Illa ante charitatem nascitur: hæc charitatem sequitur; & eandem charitatem, à qua nata est, perpetuò generat, nutrit, & auget. Hanc amemus à iuuentute

Sap. 8.2. te nostra; hanc cum Salomone queramus. Illa est bis sponsam assumere. quia amplissimos thesauros secum adfert, & ditat diligentes secula. S. Hieronymus, in illa verba, si quaeris eam quasi pecuniam. Qui, (ait,) thesauros effodit, terram Prev. 2. reijcit; foueam in altum facit; sedulus insistit donec inueniat

inveniat quod quærit: sic qui thesauros sapientie invenire desiderat, omne pondus terrenum à se rejiciat, in se fossam humilitatis faciat, nec quiescat, donec inveniat. miseratione dignum esset; si cum in remota aliqua regione, infinita vis esset pretiosorum lapillorum, atque gemmarum; indigenæ ad eò rudes ipsi pro vilibus faxis in structuram domorum uterentur. Et ipsi quoque merito compassionem digni sunt, qui cum sapientiam habeant ad manum ipsa enim clamurat in plateis, si quis diligit sapientiam ad me declinet, & illam inveniat, & cum invenit beatus erit, si tenuerit eam, illam tamè minoris faciant, quam lapillos & terram rubeam: & cum toti sunt in quærenda pecunia, nihil operæ ponant in quærendis & inveniendis illis opibus, quæ argento, auro, regnis & sedibus, estimatione ac dignitate longè præstant.

Simile

Prov. 21. 6. & cap. 8. 1.

18. Septimus gradus vocatur scientia Sanctorum de qua ita sapiens. *Iustum deduxit Dominus per vias rectas & ostendit illi regnum Dei Sap. 10. & dedit illi scientiam Sanctorum.* De Jacob proficifcente in Mesopotamiam ad Laban hæc dicuntur. *Nobis verò scripta sunt: quæcumque verò scripta sunt, ad nostram doctrinam scripta sunt, ut per patientiam & consolationem scripturarum Asperam habeamus.* In rupibus versamur, in quibus multi anfractus, Mæandri, præcipitia, loca abrupta; quærimus ergò ducem qui nos ducat per vias rectas, ut possimus ad montem per-

Gradus septimus Scientia Sanctorum Rom. 15.

pervenire, ubi videamus regnum Dei, et
addiscamus scientiam sanctorum: & dicere
possimus cum Apostolo, nobis revelavit per

1. Cor. 2. Spiritum Sanctum: Spiritus enim scrutatur etiam
10. profunda cordis. Verumtamen existimo omnia de
Philip. 3. mentum propter eminentem scientiam Iesu Christi
8. Domini mei. De eadem idem Apostolus scri-
bit Collossensibus. Ideo nos ex qua die audie-
mus, non cessamus pro vobis orantes, ut impleamini
agnitione voluntatis eius, in omni sapientia & intel-
lectu spiritali, ut ambuletis digne Deo per omnia
placentes.

Collo. 1. 19. Hęc scientia, etsi à sapientia distinguitur
9. non videatur; quia & sapida scientia est, et
ut à sapi- ex fonte spiritus procedit: nihilominus &
entia di- in dono sapientiæ, & scientiæ gradus quidam
stingui- sunt: alij plus habent alij minus: multi tamen
ant. que nunc vivunt insigni prudentia ac sapien-
tia præditi: at nihil ad Sanctos Patres: qui
Deo familiares, scientia cælitus insula esse
celluerunt; quales omnes fundatores Or-
dinum, qui Spiritu Sancto suggerente, leges
ac constitutiones sacrosanctas alumnis suis
reliquerunt. Quales & sancti Doctores
Basilii, Chrysostomus, Gregorius vterque,
Nazianzenus & Nilssenus. Idem inter Latinos
Gregorius magnus, D. Augustinus, Ambro-
sius, Hieronymus & similes. Quorū moni-
menta spirant pietatem. Et de Bernardo
constat, ipsum plus è monte orationis, quam
Patris

Parnassi, hausisse scientiæ.

20. Vocatur autem scientia sanctorum; quia *Cur sci-*
solis Dei amicis, eisque interno affectu con-
unctissimis confertur, ita loquitur Christus
torum
 Dominus Apostolis suis. *Vos autem dixi ami-*
appellata
cos: quia omnia quaecumque audivi à patre meo, Ioan. 15.
nota feci vobis. Apostoli namque egregie sanc-
 ti erant, præsertim post emissum spiritum,
 quæ sanctitas dispositio erat ad divinam hæc
 scientiam augendam. Vnde illis Christus
 promittit. *Paracletus Spiritus sanctus quem mit-*
teret pater in nomine meo, ille vos docebit omnia, & Ioan. 15.
suggeret vobis omnia, quaecumque dixerit vobis. 15.

Quare qui hanc scientiam appetit, odisse
 debet cane peius & angue, quidquid Deo
 displicet. Egregiam deinde sanctitatem cõ-
 parare. Dehinc singulari erga Deum amore
 ferri; cum eximia resignatione, qua in om-
 nibus divinæ voluntati acquiescat: nudusq;
 in omnibus rebus, coram Deo appareat nec
 reperiat quid proprium, sive voluntatis,
 sive iudicij, quod Deo sapientissimo repu-
 gnet.

21. Ethic quidem non consideratur, an *In quibus*
 isti amatores divini numinis, nobili profa- *illa con-*
 pia oriundi: an præclare litteris exornati; *sistat.*
 sed si egregia sanctitate præfulgeant, sive sim-
 plices, sive idiotæ sint, hanc scientiam asse-
 quentur: quæ quidem in hisce fructibus po-
 tissimum elucefcit. Atque imprimis illi mo-
 dum

X

I. Frac-
tus.

dum ac rationem quamdam internè per-
spectam habent, eamque familiarem, cum
innata ad virtutem propensione, qua & ode-
rint vitia omnia & occasiones peccandi dili-
gentissimè fugiant, eadem propulsent: vel
etiam, tentationes, providentia quadam elu-
dant atque extinguant. Mirabilis Deus in
sanctis suis; in pueris, in puellulis, quæ se
mundum ac vitia expugnarunt, vt prudens-
tissimi quidem mirentur, rationes & modis
quibus noverint evadere horrenda quadam
præcipitia, propositis occasionibus, quæ re-
sapiantissimi quidem aut evitare aut super-
re valerent. Exemplo sunt Sanctæ; Luca,
Agnes, Catharina. Et ferè nostro a vo sancta
Catharina Senensis, Maria de Ognies, Lu-
gardis & similes, quæ longè cautius ma-
que solertia ac prudentia peccatis etiam le-
vissimis: quàm multi prædocti gravissima
sceleribus restitisse dignoscuntur.

22. Alter effectus huius scientiæ est, ex-
Fructus, lens quidam ac sensibilis amor, constans, fo-
amor sin- tis, ardens erga divinam Majestatem, quan-
gularis. tanti faciunt, vt malint, quidquid rerum
perdere: quidquid poenarum est incurere,
quàm ab eius amicitia desciscere; aut eam
in minimo lædere. De quo sponsus in can-
ticis. *Fortis vt mors dilectio, dura sicut inferna*

Can. 8. 6. emulatio: lampades eius, lampades ignis atque
flammarum. Aqua multa non potuerunt extinguere

charitatem, nec flumina obruent illam. Hic effectus duo continet, amorem cum affectu singulari, nec sine sensu propensio in tantum amatorem, qui & pater & sponsus ei, & omnia in omnibus est: alterum est conformitas voluntatum, ut quidquid ille velit: & quo modo; & quando planè idem, homo complecti atque exequi paratus sit.

23. Tertius effectus huius scientiæ, est discretio spirituum. Norunt etiam tales idiotæ: unde ventus, & impulsus interni veniant, an à concupiscentia; an à natura; an à malo, bonove spiritu. Et quemadmodum agni inter mille oves, matrem; & oves inter greges pastorem discernunt & agnoscunt. Et qui vina probant ac peregulant ac delibant ex arte, norunt ex quo fundo nascantur: sic & iste animæ, mammillâ Salvatoris ex gustu discernunt, & unde, & quo res vergat illic cognoscunt. Huic enim discretioni, adiunctus est eximius quidam timor Dei, quo perpetuo etiam in minimis stimulantur, ut in excubijs agant, & quasi ex specula prospiciant adventum hostis. Nec facile quidquam admittant, quod non ante benè discussierint. Nulli ianitores in urbibus finitimis ita ad Venas exeunt, ac merces invehendas examinant, sicut salutaris hic timor Dei cogitationes occurrètes explorat ac discutit. Hinc fit, ut perpetuo usu, bonos à malis spiritibus

*Fructus
Discretio
spirituum*

Similitudo

discernat, & virtutum ac vitiorum naturam apprimè attingat ac cognoscat. Nihil equè valet ad discretionem spirituum acquirendam, atque vigilantia ac discussio suarum actionum; nihil ita quoque adiuuat vt destruendorum vitiorum ac virtutum acquirendarum studium; in quo perpetua lucta, frequentes victoriæ, lapsus subinde inopinati, excitationes, solatia, desolationes, & his similia, ex quibus qui hostes, qui amici; experientia dignoscimus.

Fructus 24. Hi præterea perspicuè, magnaque facilitate res etiam abditas spirituales apprehendunt, ac concipiunt: fitque subinde, vt ex vno principio deducant excellentes, earumque plurimas summi momenti conclusiones: & mysteria quædam occulta, tam clare ac distinctè exponant, vt facile constet illis scientiam illam divinitus adeptos fuisse. Scripsit Sancta Catharina senensis divinos quosdam tractatus spirituales, & tamen mysteria illa à nullo magistro alio didicisse quam à Spiritu Sancto, extra controversiam est. Poterat eadem ac multæ aliæ de rebus spiritualibus, tanta efficacia ac copia tractare, vt si tempus non defecisset illis, oratio nunquam defuisset. Scientia illa divinitus infunditur. Et est scientia sanctorum aut certè eiusdem scientiæ effectus. Accedit ipsos ea quæ audiunt longe perspicaciùs ac vberius subinde excipere.

concipere atque exponere, quàm, qui eadem pronuntiant; & ex eisdem sermonibus, discursus præstantes mira facilitate extendunt, ac sine mora promptissimè eloquuntur atque amplificunt.

25. Respondent quoque scientiæ huic sua *Fructus* opera non imparia (qui & alius est fructus) *Opera* quæ declarent summam in homine prudentiam, sapientiam, providentiam in rerum *heroica.* dispositionibus, etiam si secundum mundi prudentiam eadem non omnibus probètur. Non carent tamen prudentia, & summa sapientia; stulta subinde & à fatuo profecta iudicantur: sed stulta illa est sapientia iudicio hominum huius mundi, quæ Dei ac Angelorum oculis aliter apparet, *neque via vestra, via Isai. 35.* *mea (dicit Dominus.) Nam sicut exaltantur cali à 8.* terra; sic exaltata sunt via mea à vijs vestris. *Sapientia enim mundi stultitia est apud Deum & prudentia carnis, mors est. Scriptum est enim, perdam 1. Cor. 3.* sapientiam sapientum, & prudentiam prudentium *19.* reprobabo. Nonne stultam fecit Deus sapientiam *Rom. 1.* huius mundi? Ita enim mundus se habet ut in *16. & 1.* quo sapiens & prudens videri vult, stultus *Corin. 1.* apud celites audiat. Nec falluntur illi. Fallitur *19.* verò mundus, dum stultitiam ascribit rebus, quæ à Dei sapientia proficiscuntur. Qualia quæ à sanctis Apostolis annuntiata sunt. *Non misit me Christus, ait Paulus, baptizare; sed evangelizare, non in sapientia verbi ut non evacuetur*

crux Christi. At, quid est, inquis, adeo plenum ac solidum in cruce Christi? Imò verò inquam nihil vsquam solidius ac plenius cruce Salvatoris. Mundus cerebro vacuus, vacuum crucem arbitratur: at plenissima sapientia est, unde addit Paulus. *Verbum crucis pereuntibus quidem stultitia est: ijs autem qui salvi sunt, id est, nobis Dei virtus est.* Nos predicamus Christum crucifixum, Iudæis quidem scandalum, gentibus autem stultitiam: ipsis autem vocatis Iudæis atque Græcis, Christum Dei virtutem & sapientiam, nam quod stultum est Dei, sapientius est hominibus. Quid ergò mirum si crux ipsa plenissima sit, cum Dei sit virtus, & sapientius cum & in ea pendeat Crucifixus in quo habitat plenitudo divinitatis corporaliter. Deum ergò cruce affixum esse, secundum mundi prudentiam, est Christum fatuum predicare. Itane res habet? Aliter iudicat Apostolus & gloriatur se nihil scire præter Iesum & hunc crucifixum: & placuit per stultitiam predicationis salvos facere credentes. Hæc ergò Sapientia stultitia est: sicut & mundi, stulta est sapientia

1. Cor 1.
18.

1. Cor 2.
2.

1. Cor 1.
21.

1. Corin
4. 10

Hac sapientia excellunt ij qui se stultos profitentur in mundo, ac dicunt cum Apostolo nos stulti propter Christum. Hinc est quod omnes ordinum Patriarchæ tantum fecerint hanc sapientem stultitiam; ut profiteri eam voluerint: & alumnis suis tanquam magnam sapientia monumentum relinquere, non

tantum scriptis legibus; sed & habitu ac professione externa: omnes enim religiosi cum Sancto Paulo publice profitentur. *Nos stulti propter Christum.* At quomodo apparet vos esse stultos propter Christum? Quo id signo profitemini? Qua tessera? Tessera stulti est capucium; quod tanti faciunt veri Apostolici; ut nihil illustrius, nihil præclarior in orbe reperent. Atque hi viri sapientes assumpserunt re ipsa capucium sapientis stultitiæ, profitentes & in eo gloriantes, tanquam de nobilissima tessera sanctitatis, ac prudentiæ celestis. Et quamvis nonnulli eos considerantes perperam stultos, opinione sua existimant: ipsi tamen se magno honore affici arbitrantur: quod stulti appareant: sed propter Christum; & lubenter hanc vocem usurpant, *nos stulti propter Christum, vos autem prudentes in Christo.* Hinc nonnulli simularunt stultitiam: ut hanc sapientiam coram Angelis profiterentur, qualis Beatus Franciscus, qui initio conversionis suæ, puerorum cæcibus sese insinuabat & ab eis petebatur luto & lapidibus; omnibus se summa animi sui voluptate, ludibrio exhibens. Veruntamen veri sapientes, qui alio oculo, rem interpretantur pro sapientissimo eum habebant. Simeon Sales multis annis occulta sua sanctitate, stultitiam effinxit, ac re ipsa stulta quædam objiciebat, quibus pietatem ac virtutes

X 4

SUS

suas occultaret. Simeon Stilites annis facillè
triginta in columna omnibus cæli iniurijs
expositus permansit. Hęc cum videntur non
omnibus probantur, ne ijs quidem qui in
Christo sapientes reputantur: quia non sunt
secundum prudentiam ordinariam, sed in-
stinctu quodam divino: qui non omnibus
perspectus est; & multa in sanctis miran-
convenit, etsi ea imitari non omnibus con-
tingat. Hęc verò opera à scientia Sanctorum
proficiuntur; ut qualis scientia affulgeat
alia & opera ac virtutes emicent.

Nota

*Gradus
octavus.*

26. Gradus adhuc superest his omnibus
tior, qui ab Harphio, Inactio dicitur; ab alijs
cognitio ac unio essentialis ad quam que-
lata sunt, & que in posterum adferentur
scalæ, ac dispositiones meritò dici poterunt.
Verùm de ipsa Inactione & unione essen-
tiali pauca aut nulla, præter ea quæ in libro
de studio perfectionis disseruimus dicenda
videntur: nam pertinent ad extasin seu rap-
tum. De quo scribere supervacaneum vide-
tur. Nam extasis non est in nostra po-
testate, & quidquid egerimus & dispositio-
nis adhibuerimus, semper res manet ex-
tra spheram nostræ activitatis: nisi enim
Deus infinita sua bonitate nos præveniat in
benedictionibus suis, viam communem
que ordinariam sequi semper tutius est. Mir-
racula enim sine necessitate petenda non
sunt.

*Lib. 1.
cap. 30.*

sunt, ne Deum tentare videamur. Nemo
verò rapitur sine evidenti miraculo: non
enim est in potestate hominis cognoscere
absque phantasmatum opera; nec potest
species caelestes intellectuales sibi pro arbi-
trio mutuari. Atqui praecepta dare de re quae
non est in nostra potestate, supervacaneum
videtur.

27. Alij aliam scientiam seu cognitionem
ponunt mediam inter raptum & cognitionem
seu scientiam sanctorum. Vt est apud R.
Rufbrochiū qui inintelligibilia dicit & repu-
gnantia philosophiae & bonae Theologiae. Qua-
lia sunt Deum uniri homini sine medio, &
essentialiter. Explicat hoc. Huius sunt ver-
ba. Oportet, ait, ut vivendo egrediatur ad virtutes
actuandas, & moriendo egrediatur in Deum.
In quibus duobus vita eius perfecta consistit, suntque
in ipso simul coniuncta & adunata, sicut materia &
forma; corpus & anima. Item post aliquot ca-
pita. Porro supra rationem & amorem activorum
in nudam quandam visionem, & sine actione in esse-
ntialem amorem elevatus est: atque inibi vnus spi-
ritus, & vnus cum Deo amor est; atque in hoc
essentialem amorem, per eam, quam cum Deo habet
unionem essentialem, in finem suum excedit intellec-
tum; & haec communis est hominum contemplati-
vorum vita. Haec ille. Et multa diversis locis
quae communi modo loquendi sacrae scriptu-
rae & sanctorum Patrum, repugnant: &

Lib. Sa-

muel. c. 5

Ibid. c. 8

à legibus Theologiæ scholasticæ dissentiant.
 28. Huiusmodi tractatus cum in manus secularium ac vulgarium hominum veniant, & maxime mulierum, vernaculo idiomate, si non obfint certe parum profunt; & ordinariè lectores elatos ac contentiosos reddunt, spirituales nullo modo. Non enim obscuritates affectata, spirituales hominem faciunt; sed veræ virtutes & nominatim singularis humilitas, & sincerus amor divini Maiestatis: non essentialis. Non enim amamus Deum essentiali amore, nec cognoscimus Deum formaliter, ipso tamquam forma essentiali actus nostri. Nec unimur Deo sine medio. Imò ne Beati quidem: medium est gratia & virtutes; medium est actus ipse inter nos & Deum; & in actu, non ipse essentialiter nobiscum unitur; sed eius gratia concurrat nobiscum. Et licet essentialiter sit ubique; non tamen ubique unitur, cum rebus omnibus essentialiter; nec voluntas amare potest sine actu. nec Deus efficere, ut illum amemus sine nobis: seu actu nostro vitali. Isti sanè modi loquendi parum edificant, si non potius destruant, & tenebras menti confundant.

29. Quæ verò ad scientiam mysticam pertinent, salvo meliori iudicio, tradi debent magistris, qui id experti sint, quod docent; alioquin, rudes in spiritualibus, erunt obno-

xij in
 tation
 onis i
 fract
 mod
 satis e
 secto
 ligibi
 claru
 est, lo
 mur p
 respo
 Sed sp
 di ca
 mult
 mane
 gnus r
 phets
 dies h
 ation
 minar
 nocte
 annos
 nocti
 ratur
 & ha
 eatis
 enim
 bulan
 frag

xij infinitis illusionibus, & in gravissimas tē-
 tationes maximè superbiæ, & præsumpti-
 onis immergentur. Quare existimo parvo
 fractu, aut fortè magno detrimento huius-
 modi libros edi in lucem vulgari lingua; &
 satis esse, si legantur à doctis, qui & ipsi pro-
 fectò laborant, vt intelligant cum vix intel-
 ligibiles videantur. Claritas doctrinæ præ-
 clarum necessarium ornamentum orationis
 est, loquimur vt intelligamur, si nō intelli-
 mur præstat nō loqui. Nec valet quod quidā
 respondent, qui non intelligunt, mirentur.
 Sed spiritus Dei non admirandi, sed edificā-
 di causa doctrinam suam exponit. Quare
 multum assequemur, si in scientia sanctorū
 maneamus cum humilitate. *Si Dominus ma-*
gnus voluerit spiritu intelligentia aut etiam pro-
phético aut extatico replebit nos. Caterūm
 dies hic optime quadrat cum quarto die cre-
 ationis rerum. Quo Dominus fecit duo lu-
 minaria in firmamento cali, que dividant diem ac
 noctem, & sint in signa; & tempora; & dies, &
 annos. Duo luminaria sunt, luna quæ præest
 nocti. Et sol qui diem efficit, Lunæ compa-
 ratur cognitio, quæ per solam fidem habetur,
 & hæc etiam in tenebris hominum, in pec-
 catis degentium lucet, nec frustra: magno
 enim est illis adiumento, vt poenitentię ta-
 bulam agnoscant & arripiant, atque à nau-
 fragio redeant ad iustitiæ portum. Soli me-
 ritò

Ecc. 39.
8.

Gen. 1.
14.

ritò sapientia ac scientia sanctorum comparatur. Lucet enim per diem in animis iustorum ac perfectorum: adiunctæ eis sunt, stelle seu virtutes, quæ sapientiam comitantur, & sicut luminaria illa condita sunt, vt luceant super terram, & præsent diei ac nocti & dividant lucem ac tenebras: Ita vtraque cognitio discriminat iustos ab iniustis, progressum in spiritu ac profectum in virtute. Non enim in viris religiosi anni professionis computandi sunt, sed virtutum acquirarum gradus. Hi pleni dierum dici debent qui dies virtutibus ac meritis impleverunt. Cognitio verò, sanctorum hæc omnia distinguit adolescentiæ nempe iuventutisque transactæ flores, & virilis ætatis fructus, & de huius vitæ maturitatem, ac denique vitæ benè beatæ concludendæ exitum designat. Sic ergo scriptum est *ve, perè & manè dies quartus.*

Gen. 1.
19.

SECTIO QUARTA.

Dies quintus in ascensu montis, seu profectu in studio orationis.

De quinta rupe nempe confidentia in Deum.

Confide- 1. **E**T in hac rupe tenebræ atque anfractus; labendi sanè occasiones non desunt. Tamen si qua benè orandi conditio
ria in Deum
lans.